

Als je later terugkijkt beseft je pas wat de invloed van je jeugd is geweest op wie je nu bent. Illustrator/schrijver Sieb Posthuma: “Het is een enorme slag als je moeder een eind aan haar leven maakt. Was ik dan niet belangrijk voor haar?”

TEKST: LIDDIE AUSTIN. BEELD: ANJA VAN WIJGERDEN

Sieb Posthuma ‘Met tekenen kon ik mijn wanprestaties compenseren’

“Ik heb maar heel vage herinneringen aan mijn ouders samen.

Eerst woonden we in een nieuwe zakelijkheid-achtige flat in de Rotterdamse buurt Kralingen, waar mijn moeder het als romanticus niet uithield. Daarna betrokken we een negentiende-eeuws huis in de Witte de Withstraat. Wat ik me herinner is dat mijn moeder vaak op vakantie ging. Waarschijnlijk was dat de aanloop naar de scheiding. Als ze weg was, kwamen er leuke meisjes op mijn jongere zusje en mij passen, en als ze thuiskwam, had ze cadeautjes voor ons bij zich. Ze ging vaak naar Spanje en een keer had ze daarvandaan zo’n stier bekleed met vilt voor me meegenomen. Prachtig vond ik die.

Toen ik vijf was gingen mijn ouders uit elkaar. Het initiatief voor de scheiding ging van mijn moeder uit. Zij was een avontuurlijk mens, een enorme flirt met vriendjes bij de vleet. Mijn vader was een vrij degelijke man. Als zij bij hem had willen blijven, had hij dat prima gevonden.”

“De zomer voordat mijn moeder vertrok, hebben we bij een vriendin van haar in Laren doorgebracht. Die vakantie met twee moeders en vier kinderen kan ik me herinneren. Mijn moeder vertelde altijd dat ze daar vandaan is weggegaan en brak toen ze wegreed. Dat moment staat mij niet bij. Wat ik

me wel herinner, is de introductie van mijn vaders nieuwe vrouw, niet lang daarna. Ze was nog maar negentien, heel jong dus, en ik vond haar meteen mooi en lief. Mijn vader en zij waren ontzettend verliefd op elkaar. Niet lang daarna werd mijn halfzusje geboren. Ik was toen zeven.”

“Mijn moeder was bij haar tweede man in Engeland gaan wonen. Vanaf het begin gingen mijn zusje en ik alle schoolvakanties naar haar toe. Een heel duidelijke herinnering is het voorstellen van haar nieuwe man. We waren al naar bed gebracht en werden wakker gemaakt toen hij was thuisgekomen. Hij was twintig jaar ouder dan mijn moeder en had al volwassen kinderen, maar hij was altijd lief voor ons. Ik heb hem nooit als vader gezien maar het was een aardige man. Thuis was Nederland, bij mijn vader. Op de lagere school was ik erg op mezelf. Ik weet niet of dat een gevolg was van mijn thuissituatie of iets wat gewoon bij mij hoorde. Ik had geen andere kinderen nodig, ik had het druk met eigen dingen. Mijn bijnaam was ‘Mannetje druk’. Ik zat vol met ideeën, zat altijd te tekenen en te knippen. Net zoals nu eigenlijk. Ik vond het ook heerlijk om in de boekhandel bij ons in de straat op een krukje te zitten en in boeken te bladeren. In die winkel mocht ik een keer een etalage maken. Het ►

Sieb Posthuma in zijn studio:
‘Tekenen was mijn escape,
mijn identiteit, mijn alles.’

werd een Sneeuwwitje-etage, waarschijnlijk had ik die film net gezien. Men zei dat ik een gemakkelijk kind was. Ik denk dat ik een kind was dat zich goed schikte.”

“Er was een groot verschil tussen de beide regimes waarin ik opgroeide. Mijn vader was links, samen met zijn nieuwe vrouw druk met alle nieuwe ontwikkelingen die je toen, in de jaren zestig had. Ze lazen linkse bladen, luisterden naar popmuziek, mijn vaders vrouw voerde actie voor het legaliseren van abortus. Mijn moeder daarentegen woonde in een prachtig koetshuis vol antiek. Zij stelde prijs op goede manieren en een klassieke opvoeding. Ze nam ons mee naar diner dansants, waar ze met haar man ging dansen en graag wilde dat mijn zus en ik dat ook deden. Ze wilde een soort Engelse modelkinderen van ons maken, terwijl mijn vader van de antiautoritaire opvoeding was. Als jongen van die tijd had ik natuurlijk lang haar. Mijn vader vond dat prima, maar mijn moeder liet er als we in de vakantie bij haar kwamen onmiddellijk de schaar in zetten. Mijn zusje en ik leefden in twee totaal verschillende werelden. Als je jong bent, voeg je je. Maar naarmate je meer je eigen identiteit gaat ontwikkelen, wat al moeilijk genoeg is in die omstandigheden, gaat het wrikken.”

“In 1970 verhuisden we met het gezin van mijn vader naar Heemstede. Daar heb ik het heerlijk gehad. We woonden buiten, maar Haarlem was dichtbij. Na de lagere school kwam ik op de Vrije School terecht, waar ik het naar mijn zin had. Het was in de nadagen van het hippiedom: ik schilderde mijn fiets blauw, droeg kleren gemaakt van postzakken en had lang haar. Maar toen ging mijn vaders tweede huwelijk stuk en kwam mijn moeder terug naar Nederland. Officieel kwam ze terug voor ons, maar de waarheid was waarschijnlijk dat het met haar huwelijk ook niet zo goed ging. Mijn zusje ging bij

Sieb Posthuma (1960) is illustrator en schrijver. Hij maakte jarenlang illustraties voor boekomslagen, kranten en tijdschriften en vanaf midden jaren negentig maakt hij ook prentenboeken. Veel succes had hij met beeldverhalen over zijn foxterriër Rintje, van 2001-2011 in *NRC Handelsblad* (zie www.rintje.nl) en boeken van Mr Finney (samen met prinses Laurentien). Posthuma kreeg in de loop der jaren Zilveren – dit jaar voor *Een vijver vol inkt* – en Gouden Penselen. Sinds 2005 ontwerpt hij ook kostuums en decors voor theater- en ballet voorstellingen. In het Gemeentemuseum Den Haag is t/m 20 januari 2013 werk van hem te zien in de tentoonstelling *De draad van Alexander Calder*. Sieb Posthuma is getrouwd met Ton Meijer.

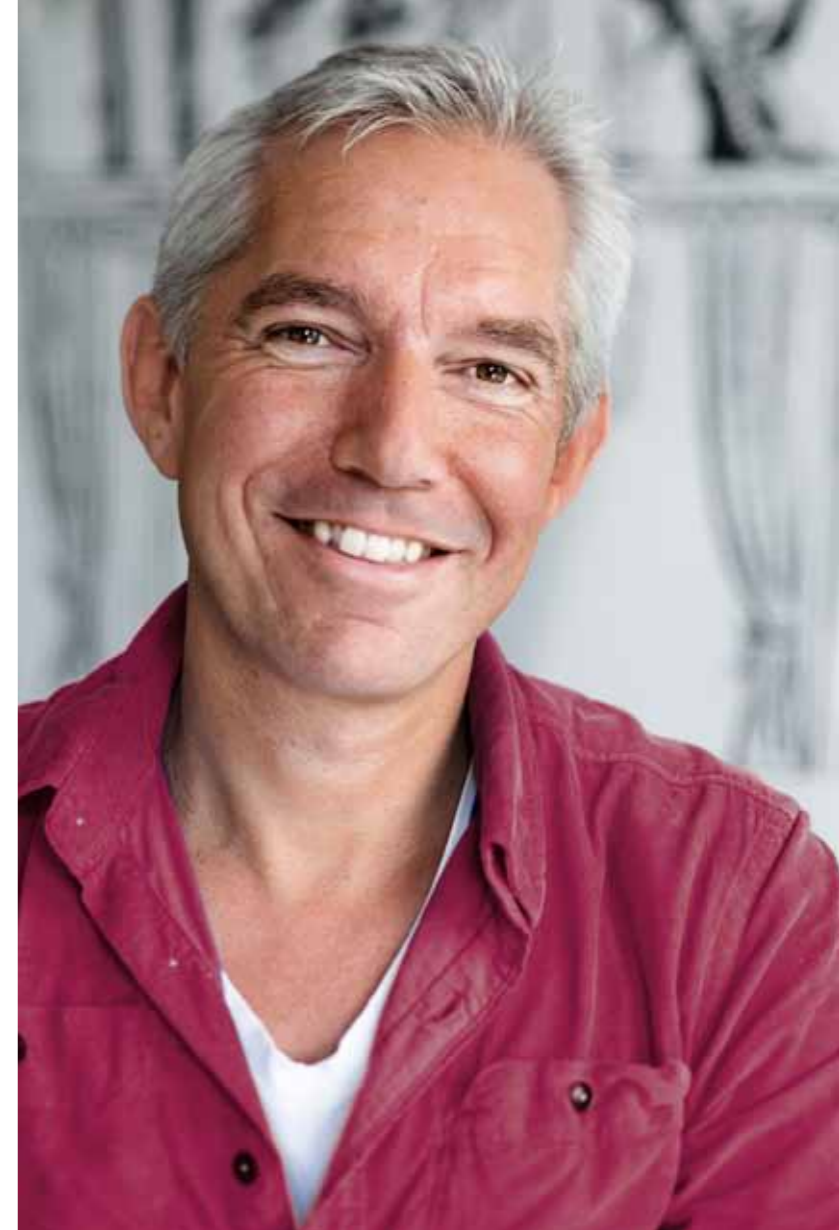
haar wonen, ik bleef eerst nog bij mijn vader. Als onmogelijke puber dreigde ik als me daar iets niet beviel met: ik ga naar mama! En toen zei mijn vader op een dag: goed, ga dan maar naar mama.”

“En zo woonde ik ineens bij een moeder die er helemaal niet aan gewend was om moeder te zijn. Ze had een fulltime baan bij een uitgeverij en ze was toch al niet heel zorgend ingesteld. En dan wilde ze ook nog eens keurige kakkers van ons maken. Dat ging natuurlijk niet. Ik denk dat ze wanhopige pogingen heeft gedaan om het goed te doen, maar ze was destijds niet voor niks vertrokken. Voor mij was het een ongelukkige periode. Pas in de eindexamenklas kreeg ik het beter naar mijn zin dankzij een leuk groepje met wie ik naar en van school fietste: twee meisjes, twee jongens. Dat groepje was mijn redding. Een van hen was Madeline, met wie ik tien jaar lang een relatie heb gehad. Dat was fijn. Ik kwam graag bij haar thuis. Haar moeder voelde waarschijnlijk dat ik aandacht tekort kwam en heeft me omarmd. Zij kookte! Geweldig vond ik dat. Ik vond het heerlijk als er gewoon, zelfgemaakt eten was, want dat was er thuis haast nooit. Ik was een heftige puber, maar ook wel een gezonde, in de zin van dat ik profiteerde van wat mogelijk was. Ik spelde *Muziekkrant Oor* en vond alles mooi wat daarin werd beschreven: van Pink Floyd tot Patti Smith. Ik ging al best jong naar de Groenordhallen in Leiden om Lou Reed te zien optreden. Of met de trein naar het Waterlooplein om tweedehands kleren te kopen. En ik tekende. In alle schoolkranten van de scholen waarop ik heb gezeten, dat zijn er best wat, stonden tekeningen van mij. Tekenen was mijn *escape*, mijn identiteit, mijn alles. Ik kon me erin uitleven en er de wanprestaties die ik op school leverde mee compenseren. Als ik een opstel schreef, illustreerde ik dat. Daarvan waren de leraren dan onder de indruk.”

“Toen ik op de Rietveld Academie begon, was ik nog samen met Madeline. We hebben het wel over mijn gevoelens voor mannen gehad, maar in die tijd dachten we dat iedereen bi was. Omdat ik zo’n turbulente jeugd had gehad, wilde ik graag een gewoon leven leiden. Ik voelde die aantrekkingskracht voor jongens wel, maar ik had geen zin om eraan toe te geven. Mijn *coming out* kwam pas na het overlijden van mijn moeder, die kort na mijn 25ste verjaardag een eind aan haar leven maakte. Het was een vreselijke zomer, waarin alles open lag. Dit kon er ook nog wel bij. Ik wilde alles goed doen, en voelde dat het niet eerlijk was om door te gaan met Madeline. We zouden geen van beiden gelukkig worden. Ik maakte het dus uit, wat vreselijk was, want ik hield veel van haar. En toen dacht ik: zo, dit is nu mijn identiteit, ik ben homo. Het bleek minder gemakkelijk te zijn dan ik dacht. Ik voelde me niet thuis in de homowereld van die tijd.”

“Als je het je ouders steeds zo gemakkelijk mogelijk probeert te maken, is het natuurlijk een enorme slag als je moeder een einde aan haar leven maakt. Ik kon niet begrijpen waarom ze het had gedaan. Was ik niet belangrijk voor haar? Ze had me voor de tweede keer in mijn leven in de steek gelaten en deze keer voorgoed. Het heeft lang geduurd voordat ik me daarmee kon verzoenen. Eigenlijk lukte dat pas toen ik de film *The hours* zag, waarin Julianne Moore een vrouw speelt die het moederschap niet aankan. Ik snapte ineens waarom mijn moeder het had gedaan: niet omdat ze niet van ons hield, niet omdat ik niet belangrijk was, maar omdat ze niet voor het moederschap in de wieg was gelegd. Ze moet ongelooflijk eenzaam zijn geweest, niet in staat tot een enkele vorm van communicatie. Ook niet met haar kinderen.”

“Ik heb veel tijd nodig gehad om tot mijn kern te komen, om het maar eens modieus uit te drukken. Wat is van mij? Wie ben ik? Als je dat al in je kindertijd leert, heb je iets om later op terug te vallen. Dat bleek ik niet te kunnen. Er was geen basis, die moest ik zelf creëren. Achteraf gezien vind ik dat mijn jeugd vroeg is geëindigd. Mijn moeder kwam met haar zorgen bij mij, waardoor ik al jong verstandig moest zijn en te kort een zorgeloos kind ben geweest. Het is vreemd, maar soms denk ik dat ik die zorgeloosheid nu heb heroverd. De ballast is overboord, de trauma’s zijn voor zover mogelijk verwerkt, ik weet wat ik kan. En dat geeft mij een vrijheidsgevoel en jeugdig elan. Op een bepaalde manier voel ik me nu opener en onbevanger dan toen ik jong was.” ■

‘Men zei dat ik een gemakkelijk kind was. Ik denk dat ik een kind was dat zich goed schikte’